

УДК 929.5:321.01(477.5)«17/18»

С.А. Токарєв

КОЗАЦЬКО-СТАРШИНСЬКА РОДИНА КОСТЕНЕЦЬКИХ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО СЕРЕДОВИЩА РОСІЙСЬКОГО ДВОРЯНСТВА

У статті розглядається процес нобілітації та інтеграції до середовища російського дворянства представників козацько-старшинської родини Костенецьких наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Проаналізовані правові підстави набуття ними дворянських прав та висвітлено життєвий шлях найвідоміших представників родини XIX ст.

Встановлено, що у зв'язку з судовою реформою гетьмана К. Розумовського представники родини Костенецьких увійшли до складу шляхетства новостворених Ніжинського і Батурицького повітів. Після ліквідації Української козацької держави вони були включені до родовідних книг дворянства Новгород-Сіверського намісництва і посідали чільне місце у складі дворянства Конотопського повіту. У першій половині XIX ст. більшість представників роду Костенецьких зуміли довести перед Герольдією свої права на дворянство, а відтак були включені до складу Родовідної книги дворянства Чернігівської губернії.

Ключові слова: родина Костенецьких, козацька старшина, російське дворянство, нобілітація, дворянські депутатські комісії, Герольдія.

Ліквідація Української козацької держави та включення її території до складу Російської імперії спричинили інтеграцію місцевої соціально-політичної еліти, репрезентованої в основному козацькою старшиною, до середовища російського дворянства. Відтак життєві стратегії представників козацько-старшинської спільноти у цей час полягали насамперед у нобілітації і продовженні військової та цивільної служби в інституціях Російської імперії. Д. Міллер [17] та З. Когут [12] у своїх дослідженнях подали загальну характеристику процесу нобілітації козацької старшини, проте у новітній українській історіографії бракує студій, в яких розглядаються механізми та правові підстави процесу набуття нею дворянських прав та подальша доля нащадків відомих старшинських родин.

У цьому контексті значний інтерес становить інтеграція до середовища російського дворянства представників відомої козацько-старшинської родини Костенецьких, декілька поколінь якої входили до складу ніжинської полкової, конотопської сотенної старшини, бунчукового, військового та значкового товариства. Походження, персональний склад, громадсько-політична діяльність та майнове становище цієї непересічної родини знайшли відображення у працях О. Лазаревського [15], В. Модзалевського [18], В. Кривошеї [14]. Але процес нобілітації роду та подальша доля його представників залишаються малодослідженою сторінкою регіональної історіографії Північного Лівобережжя.

Важливою віхою у процесі набуття козацькою старшиною шляхетської гідності стала судова реформа 1763 р., унаслідок якої були утворені станові шляхетські земські та підкоморські суди. Зокрема, на території Ніжинського полку було утворено Ніжинський, Батурицький і Глухівський судові повіти. У контексті становлення та консолідації шляхетського стану важливе значення мала

реалізація указу імператриці Катерини II від 14 грудня 1766 р., на підставі якого була запроваджена посада повітового предводителя дворянства. Одразу ж після цього у 1767 р. стартувала кампанія по виборах депутатів до Комісії по розробці проекту нового Уложення [20, с. 95–96; 21, с. 81]. Участь у виборах депутата від шляхетства Ніжинського і Батурицького повітів узяв військовий товариш Олексій Федорович Костенецький. Разом з іншими представниками місцевого шляхетства він підтримував проект наказу, котрий передбачав відновлення гетьманства, за що зазнав переслідування з боку російського уряду [16, с. 177, 185, 195–196].

31 січня 1772 р. предводитель дворянства Ніжинського повіту Г. Левицький надіслав ордер до сотенних канцелярій Ніжинського полку з наказом про збирання відомостей щодо наявних представників шляхетства, а саме діючих та абшитованих бунчукових, військових і значкових товаришів, відставних полкових і сотенних старшин, військових канцеляристів. До цього ордеру додавалась форма з графами, в які слід було вписати наступні відомості: ім'я і чин дворянина, кількість підданих і володіння в різних населених пунктах, походження, рік вступу на службу і дані щодо її проходження, місце постійного проживання, сімейний стан і склад родини. Зокрема, у складі шляхетства Конотопської сотні Ніжинського полку натоді згадувалися абшитований бунчуковий товариш Федір Григорович та його син, військовий товариш Олексій Федорович Костенецький [1, арк. 2 – 10 зв., 75 зв. – 76].

На початку 1780-х рр. у зв'язку з остаточною ліквідацією Української козацької держави та запровадженням намісництва постало питання про формування місцевих органів влади та організацію управління на місцях. 26 жовтня 1781 р. генерал-губернатор Лівобережної України П. Рум'янцев видав рескрипт про проведення виборів до верхніх і нижніх земських судів, запровадження яких поклато початок юридичному виокремленню та оформленню привілейованої верстви. Один з пунктів рескрипту передбачав можливість нобілітації козацької старшини на підставі проведення процедури розгляду доказів її шляхетного походження. Постанова про запровадження губерній 1782 р. санкціонувала обрання до органів місцевого самоврядування осіб, які мали дворянські права [17, с. 31–33].

На підставі цих указів у 1782 р. були сформовані шляхетські органи влади в повітах Новгород-Сіверського намісництва. Того ж таки 1782 р. були укладені перші списки дворян Новгород-Сіверського намісництва. Зокрема, до списків дворян Конотопського повіту були включені військовий товариш Олексій Федорович, військові канцеляристи Петро Федорович, Федот Федорович і Яків Федорович, колезький канцелярист Йосип Мойсейович, канцелярист верхнього земського суду Новгород-Сіверського намісництва Семен Мойсейович та авскулант (радник) Генерального військового суду Мойсей Йосипович Костенецькі [2, арк. 10]. У списках дворян Конотопсько-

го повіту Новгород-Сіверського намісництва, укладених наступного року, згадувалися відставний бунчуковий товариш Григорій Іванович, діючий військовий товариш Олексій Федорович та сини конотопського сотника, колезькі канцеляристи Федот Федорович, Петро Федорович і Яків Федорович Костенецькі [10, арк. 95 зв. – 98].

На підставі указу імператриці Катерини II, котрий пізніше ліг в основу Жалуваної грамоти дворянству, дворянські депутатські зібрання отримували повноваження щодо розгляду доказів шляхетського походження та нобілітації вихідців з козацької старшини. Відповідні повноваження перебирали на себе губернські предводителі дворянства та 3–4 делегати з представників місцевого дворянства [12, с. 209–210]. Зокрема, у 1784 р. до Новгород-Сіверської дворянської депутатської комісії по розгляду доказів шляхетського походження депутатом від Конотопського повіту був обраний бунчуковий товариш Олексій Федорович Костенецький [3, арк. 77].

Природно, що переважна більшість представників родини Костенецьких скористалася правом на нобілітацію та інтеграцію до середовища російського дворянства. Зокрема, син значкового товариша прапорщик Іван Павлович Костенецький подав до Новгород-Сіверської дворянської депутатської комісії родовідний розпис, з якого випливало, що його прапрадід Назарій мав чин значного військового товариша, прадід Матвій згадувався як «значний міщанин конотопський», дід Степан мав чин значкового товариша Ніжинського полку і посідав уряд ніжинського полкового осавула, а батько Павло також входив до складу значкового товариства. На підставі цього документа 20 червня 1786 р. комісія визнала І. Костенецького дворянином. Того ж таки дня чиновники комісії визнали дворянами наступних представників роду: бунчукового товариша Григорія Івановича, дружину полкового осавула Йоасафа Івановича Марфу, бунчукового товариша Олексія Федоровича, полкового хорунжого Федота Федоровича, канцеляриста Якова Федоровича, дружину померлого значкового товариша Павла Степановича Марію, канцеляристів Петра Федоровича, Йосипа Матвійовича, Семена Мойсейовича, Дмитра Мойсейовича і Мойсея Йосиповича. Підставою для їх нобілітації слугували універсал К. Розумовського і абшит Малоросійської колегії, з яких випливало, що батько одного з претендентів Іван Костенецький мав чини військового і бунчукового товариша; патент Малоросійської колегії за підписом П. Рум'янцева про те, що претендент Олексій Костенецький перебував на військовій службі в чині військового і бунчукового товариша [5, арк. 159 зв., 458, 459]. Усі зазначені представники родини були внесені до 1-ї частини Родовідної книги дворянства Новгород-Сіверського намісництва [11, арк. 40–41 зв.]. Вони займали помітне місце у складі дворянської спільноти Конотопського повіту, і жоден з них не був обкладений подушним податком [4, арк. 3–3 зв.].

Надалі представники родини Костенецьких перебува-

ли на військовій та цивільній службі та володіли маєтностями у Конотопському повіті Чернігівської губернії [18, с. 501–512]. Серед них помітний внесок у військовій історії Російської імперії належав сину бунчукового товариша Василю Григоровичу Костенецькому. Він народився у 1766 р., замолоду вступив на військову службу і в 1786 р. закінчив Артилерійський та інженерний кадетський корпус. В. Костенецький брав участь у російсько-турецькій війні 1787–1791 рр., а в 1805 р. уславився у битві з наполеонівською армією під Аустерліцем. У 1808 р. він отримав звання генерал-майора, а під час Вітчизняної війни 1812 р. командував артилерією 6-го піхотного корпусу. В. Костенецький проявив себе у битвах під Бородіно, Тарутіно і брав участь у закордонному поході російської армії. За виявлену військову доблесть він був відзначений численними військовими нагородами, у 1826 р. отримав звання генерал-лейтенанта і помер у 1831 р. під час епідемії холери [13, с. 407–414; 18, с. 501; 19, с. 74–76].

Інший помітний представник роду Яків Іванович Костенецький народився у 1811 р., закінчив Полтавську гімназію і вступив на юридичний факультет Московського університету. Проте у 1831 р. він разом з декількома студентами університету на чолі з М. Сунгуровим організували таємний гурток – так зване «Сунгурівське таємне товариство». Метою цього товариства була підготовка повстання, вбивство царя, повалення самодержавства і запровадження конституції. Проте незабаром гурток був викритий, а його учасники заарештовані. Я. Костенецький був позбавлений дворянства і засланий рядовим на Кавказ. Він відзначився під час військових дій, отримав звання прапорщика і у 1842 р. вийшов у відставку. Згодом він повернувся до свого маєтку у Конотопському повіті, обирався почесним мировим суддею, а також займався літературною діяльністю. До його найвідоміших творів, надрукованих у журналах «Русский архив», «Русская старина» та «Исторический вестник», належали «Спогади з мого студентського життя», «Аварська експедиція 1837 р.», «Записки про Аварську експедицію», «Розповіді про імператора Миколу I», «Василь Григорович Костенецький. 1780–1831», «Спогади про Лермонтова» [18, с. 505–506].

20 березня 1835 р. вийшов указ Миколи I, на підставі якого права на спадкове дворянство підтверджувалися для представників генеральної, полкової старшини, сотників, бунчукових та військових товаришів. Їхні нащадки, котрі не в змозі були надати необхідні докази, виключалися з дворянського стану [17, с. 132]. Відтак представники родини Костенецьких змушені були підтверджувати перед чиновниками Герольдії свої права на дворянство.

У 1839 р. онук значкового товариша Павла Степановича Костенецького Іван Іванович, котрий служив унтер-офіцером 8-го Оренбурзького лінійного батальйону, порушив перед Герольдією питання про визнання за ним дворянських прав, наданих його предкам у 1786 р. ухвалою Чернігівського дворянського депутатського зібрання. Проте чиновники Герольдії дійшли висновку, що

надані під час нобілітації документи не дозволяють з'ясувати походження значкового товариша Павла Степановича від його батька Степана Матвійовича, котрий посідав уряд полкового осавула. Також Герольдія не отримала документів на звання прапорщика, котрим володів батько претендента Іван Павлович. Відтак чиновники Герольдії, керуючись приміткою 3 до ст. 45 9 тому Зводу законів Російської імперії, скасували ухвалу Новгород-Сіверського дворянського депутатського зібрання від 20 червня 1786 р. про визнання за цією гілкою родини Костенецьких дворянських прав [5, арк. 159 зв. – 160 зв.].

28 жовтня 1834 р. Чернігівське дворянське депутатське зібрання ухвалило рішення визнати дворянами губерньського секретаря Олександра Івановича, колезького асесора Михайла Олексійовича, колезького секретаря Олександра Федотовича, капітана Федора Федотовича, Івана Йосиповича, поручика Андроніка Мойсейовича і губерньського секретаря Івана Васильовича Костенецьких разом з їх дітьми на підставі наданих ними метричних свідчень про народження і документів на володіння чинами.

Усі вони згодом порушили перед Герольдією питання про визнання їх дворянами. У якості доказів вони додатково надали наступні документи: формулярний список і атестат, які засвідчували, що Михайло Костенецький перебував на цивільній службі в обер-офіцерському чині, служив у земському війську сотенним начальником, був нагороджений орденом св. Володимира 4 ступеня, а при виході у відставку у 1827 р. одержав чин колезького асесора; свідчення Чернігівського дворянського депутатського зібрання, з якого випливало, що Олександр Федотович Костенецький під час перебування на цивільній службі отримав чин колезького секретаря і був нагороджений орденом св. Володимира 4 ступеня; указ про відставку і свідчення Конотопського земського суду про те, що Федір Федотович Костенецький перебував на військовій службі в обер-офіцерському званні, під час виходу у відставку йому було надане звання капітана, а надалі він продовжував цивільну службу; указ про надання Андроніку Мойсейовичу Костенецькому при виході у відставку з військової служби чину поручика. Законне народження вказаних претендентів було підтверджене свідченнями Чернігівської духовної консисторії. Відтак на підставі ст. 18, 19, 20, 31, 32 і доповнення до ст. 109 9 тому Зводу законів Російської імперії Герольдія визнала ухвалу Чернігівського дворянського депутатського зібрання від 28 жовтня 1834 р. і включила вказаних представників родини Костенецьких до Родовідної книги дворянства Чернігівської губернії [5, арк. 458–459 зв.].

У 1841 р. питання про визнання себе дворянами порушили перед Герольдією онуки полкового осавула Йоасафа Івановича Костенецького колезький секретар Василь Васильович та губерньський секретар Іван Васильович. У якості доказів вони представили родовідний розпис, патент на отримання чину, абшит Малоросійської колегії,

наданий Й. Костенецькому, та свідчення про їх законне народження, надане Чернігівською духовною консисторією. Чиновники Герольдії, розглянувши надані документи, дійшли висновку, що вони не містили беззаперечних доказів прямого походження претендентів від зазначених предків. Проте, з іншого боку, вони визнали, що патент і абшит Малоросійської колегії містять відомості про те, що Й. Костенецький перебував на військовій службі в чині військового товариша, а при виході у відставку отримав чин полкового осавула. Законне народження його сина Василя та онуків було підтверджене свідченням Чернігівської духовної консисторії. Відтак 10 листопада 1841 р. чиновники Герольдії на підставі ст. 20, 30, 32 і 973 Зводу законів видали постанову про внесення Василя Васильовича та Івана Васильовича Костенецьких до 2-ї частини Родовідної книги дворянства Чернігівської губернії [6, арк. 171–172 зв.].

26 листопада 1839 р. Чернігівське дворянське депутатське зібрання визнало дворянами сина капітана Федора Федотовича Костенецького Миколу та передало на розгляд Герольдії відповідні документи. Чиновники Герольдії відзначили, що Ф. Костенецький отримав особисте дворянство на підставі перебування на військовій службі в обер-офіцерському званні. Законне народження Миколи Федоровича засвідчила Чернігівська духовна консисторія. Відтак 23 грудня 1841 р. чиновники Герольдії підтвердили рішення Чернігівського дворянського депутатського зібрання про визнання дворянином М. Костенецького та розпорядились на підставі ст. 30 і 32 9 тому Зводу законів Російської імперії внести М. Костенецького до Родовідної книги дворянства Чернігівської губернії [7, арк. 12–12 зв.].

28 грудня 1842 р. Чернігівське дворянське депутатське зібрання визнало дворянами та внесло до 6-ї частини Родовідної книги дворянства Чернігівської губернії сина військового товариша, губерньського секретаря Дмитра Мойсейовича та його племінників, Йосипа Йосиповича та Івана Йосиповича Костенецьких. Як доказ свого дворянського походження вони надали наступні документи: родовідний розпис, засвідчений Конотопським повітовим судом і предводителем дворянства; копію указу Сенату від 17 листопада 1811 р. про вступ у володіння нерухомим майном, котрим володів їх предок, конотопський сотник Г. Костенецький. Указані документи були розглянуті чиновниками Герольдії, котрі визнали, що на підставі ст. 45 9 тому Зводу законів вони не можуть слугувати беззаперечним доказом, оскільки не містили даних про спорідненість зазначених осіб. Крім того, свідчення Конотопського повітового суду не містило доказів володіння предківським спадковим майном батьком претендентів, військовим канцеляристом Йосипом Мойсейовичем Костенецьким. Відтак Герольдія, зважаючи на ці обставини, на підставі ст. 40 і 973 9 тому Зводу законів відхилила рішення Чернігівського дворянського депутатського зібрання про ви-

знання претендентів дворянами. Але, з іншого боку, чиновники Герольдії прийняли до уваги, що оскільки зазначений предок Мойсей Йосипович перебував на військовій службі в чині військового товариша, то він на підставі ст. 20 9 тому Зводу законів Російської імперії набув права дворянства. Законне народження його сина Дмитра засвідчила Чернігівська духовна консисторія. Тому Герольдія 29 квітня 1843 р. визнала, що губернський секретар Дмитро Костенецький разом з нащадками на підставі ст. 30, 32 і 973 9 тому Зводу законів може бути визнаний спадковим дворянином і бути внесеним до 2-ї частини Родовідної книги дворянства Чернігівської губернії. Натомість нащадки Йосипа Мойсейовича Костенецького були позбавлені права на дворянство, оскільки він народився ще до отримання його батьком чину військового товариша [8, арк. 99–100 зв.].

Зрештою, в 1844 р. Герольдія провела розгляд справи щодо підтвердження права на дворянство онуків військового товариша Мойсея Йосиповича Костенецького Олександра Дмитровича, Олексія Дмитровича, Йосипа Йосиповича і Василя Йосиповича та онука сотника Федора Йосиповича Костенецького капітана Федора Федотовича. З наданих ними документів випливало, що батько Олександра та Олексія, губернський секретар Дмитро Мойсейович за заслуги свого батька має право на здобуття спадкового дворянства, а Федір Федотович, з огляду на перебування на військовій службі – на особисте. Чернігівська духовна консисторія підтвердила, що Олексій Дмитрович, Олександр Дмитрович і Федір Федотович Костенецькі народилися в законних шлюбах уже після здобуття чинів їхніми батьками. Відтак чиновники Герольдії 16 грудня 1844 р. ухвалили на підставі ст. 19, 40 і 1479 9 тому Зводу законів внести вказаних претендентів до 2-ї частини Родовідної книги дворянства Чернігівської губернії. Натомість Герольдія відмовила Василю Йосиповичу Костенецькому у здобутті дворянства, оскільки було виявлено, що його батько народився до пожалування діду Мойсея Йосиповича чину військового товариша [9, арк. 531–532].

Отже, життєві стратегії представників родини Костенецьких на межі XVIII–XIX ст. були пов'язані насамперед із nobilitaцією, інтеграцією до середовища російського дворянства та продовженням військової та цивільної служби у нових суспільно-політичних обставинах. Авторитет родини, досить високе становище її представників у суспільній ієрархії Української козацької держави та значні маєтності уможливили набуття ними дворянських прав наприкінці XVIII ст. Підтвердження дворянських прав за більшістю представників родини Костенецьких у першій половині XIX ст. стало можливим завдяки їх сумлінній службі, добропорядній репутації та наявності беззаперечних доказів шляхетної гідності.

ДЖЕРЕЛА

1. Відділ забезпечення збереженості документів Держархіву Чернігівської області в м. Ніжині, ф. 343, оп. 1, спр. 4, 216 арк.
2. Державний архів Чернігівської області (далі – ДАЧО), ф. 86, оп. 1, спр. 6, 84 арк.
3. ДАЧО, ф. 86, оп. 1, спр. 7, 452 арк.
4. ДАЧО, ф. 133, оп. 1, спр. 23, 673 арк.
5. ДАЧО, ф. 133, оп. 1, спр. 277, 512 арк.
6. ДАЧО, ф. 133, оп. 1, спр. 293, 186 арк.
7. ДАЧО, ф. 133, оп. 1, спр. 294, 338 арк.
8. ДАЧО, ф. 133, оп. 1, спр. 305, 385 арк.
9. ДАЧО, ф. 133, оп. 1, спр. 315, 532 арк.
10. Інститут рукопису Національної бібліотеки України НАН України імені В. І. Вернадського (далі – ІР НБУВ), ф. І, спр. 60378–60436, 363 арк.
11. ІР НБУВ, ф. І, спр. 60497, 665 арк.
12. Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини 1760–1830 рр. Київ : Основи, 1996. 299 с.
13. Костенецький Я.И. Василий Григорьевич Костенецкий (1780–1831). Биографическая заметка. *Русская старина*. 1875. Т. XII. № 2. С. 407–414.
14. Кривошея В.В. Козацька старшина Гетьманщини: Енциклопедія. Київ : Стило, 2010. 792 с.
15. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии: Материалы по истории заселения, землевладения и управления. Київ : Типография К.Н. Милевского, 1893. Т. 2. Полк Нежинский. 522 с.
16. Максимович Г.А. Выборы и указы в Малороссии в Законодательную Комиссию 1767 г. Нежин : Типо-лит. «печатник» бывш. Меленевского, 1917. Ч. 1. Выборы и составление наказов. X; IX; 332 с.
17. Миллер Д. Очерки из истории и юридического быта Старой Малороссии: превращение казацкой старшины в дворянство (оттиск из журнала «Киевская старина»). Київ : Типография Императорского университета св. Владимира, 1897. 133 с.
18. Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. Киев : Типография тов-ва Г.Л. Фронцевича и К°, 1910. Т. 2. 720 с.
19. Морозова Г. Героїчний син Чернігівської землі (Нові факти до біографії генерал-лейтенанта В.Г. Костенецького). *Сіверянський літопис*. 2000. № 2. С. 74–76.
20. Пурто О.І. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIII ст.): Монографія: в 2-х частинах. Київ : Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2008. Ч. 1. 240 с.
21. Сурева Н.В. Повітові і губернські предводителі дворянства на півдні України (остання чверть XVIII ст.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету*. Запоріжжя, 1999. Вип. VII. С. 80–87.

Tokarev S.A. Cossack petty officer's family Kostenets'ky in the process of integration with the environment of the Russian nobility

In the article the process of nobility and integration to the environment of the Russian nobility of representatives of petty cossack-officer family of Kostenets'ky in the end XVIII – first half of XIX of century is examined. Legal grounds of acquisition by them nobiliary rights is analysed and the course of life of the known representatives of family of XIX of century is reflected.

It is established that in connection with judicial reform of hetman K. Rozumov's'kyi the representatives of family of Kostenets'ky entered in the complement of noble of accrued Nizhyn and Baturyn of districts. After the liquidation of the Ukrainian Cossack state they were included in the genealogical books of the nobility of Novhorod-Sivers'ky Viceroyalty and occupied a prominent place in the composition of the nobility of Konotop district.

Individual members of the family Kostenets'ky played a prominent role in public and political life of the Russian Empire of the XIX century. In particular, general V. Kostenets'ky distinguished himself in the hostilities against the Ottoman Empire and Napoleonic France in the Patriotic war of 1812. Y. Kostenets'ky in his younger years was a member of an illegal secret society, after its exposure was on service in the army in the Caucasus, and after the return from exile was engaged in literary and social activities.

In the first half of the nineteenth century most members of the genus Kostenets'ky was able to prove before Gerardo their rights to the nobility, and was later included in the Genealogy book of the nobility of Chernihiv province. Until the revolutionary events of the early twentieth century. they were part of the socio-political elite of Chernihiv-Siver region.

Key words: family of Kostenets'ky, cossack petty officer, Russian nobility, nobility Deputy Commission, Herold.

REFERENCES

1. Viddil zabezpechenn'ia zberezenosti dokumentiv Derzhzhivhu Chernihivs'koi oblasti v m. Nizhyni, f. 343, op. 1, spr. 4.

2. Derzhavnyi arhiv Chernihivs'ko i oblasti (dali – DACHO), f. 86, op. 1, spr. 6.
3. DACHO, f. 86, op. 1, spr. 7.
4. DACHO, f. 133, op. 1, spr. 23.
5. DACHO, f. 133, op. 1, spr. 277.
6. DACHO, f. 133, op. 1, spr. 293.
7. DACHO, f. 133, op. 1, spr. 294.
8. DACHO, f. 133, op. 1, spr. 305.
9. DACHO, f. 133, op. 1, spr. 315.
10. Instytut rukopysu Natsional'noi biblioteky Ukrainy NAN Ukrainy imeni V.I. Vernads'koho (dali – IR NBUV), f. I, spr. 60378–60436.
11. IR NBUV, f. I, spr. 60497.
12. Kohut, Z. (1996) *Rosiis'ky'i tsentralizm i ukrains'ka avtonomiia: Likvidatsiia Het'manshchyny 1760–1830 rr.* [Russian centralism and Ukrainian autonomy: the elimination of the Hetmanate 1760–1830]. Kyiv: Osnovy. [in Ukrainian].
13. Kosteneckij, Ja.I. (1875). Vasilij Grigor'evich Kosteneckij (1780–1831). Biograficheskaja zametka [Vasily Kostenetskiy (1780–1831). Biographical note]. *Russkaja starina*. Vol. XII, 2, pp. 407–414. [in Russian].
14. Kry'vosheia, V.V. (2010) *Kozats'ka starshyna Het'manshchyny: Encyklopediia.* [Cossack petty officers of the Hetmanate: encyclopedia]. Kyiv: Stylos. [in Ukrainian].
15. Lazarevskij, A. (1893). *Opisanie Staroj Malorossii: Materialy po istorii zaselenija, zemlevladienija i upravlenija.* [Description of Old little Russia: Materials for the history of settlement, land tenure and management.]. (Vol. 2). Kyiv: Tipografija K.N. Milevskogo. [in Russian].
16. Maksimovich, G.A. (1917). *Vybory i nakazy v Malorossii v Zakonodatel'nuju Komissiju 1767 g.* [Elections and mandates in the Ukraine in the Legislative Commission of 1767 Part 1. Elections and drafting of instructions]. (Vol. 1.). Nezhin: Tipo-lit. «pechatnik» byvsh. Melenevskogo. [in Russian].
17. Miller, D. (1897). *Ocherki iz istorii i juridicheskogo byta Staroj Malorossii: prevrashhenie kazackoj starshiny v dvorjanstvo (ottisk iz zhurnala «Kievskaja starina»* [Essays on the history and legal life of the Old Ukraine: turning to the Cossack nobility (reprint from the journal «Kievan antiquity»)]. Kyiv: Tipografija Imperatorskogo universiteta sv. Vladimira. [in Russian].
18. Modzalevskij, V.L. (1910). *Malorossiiskij rodoslovník [Little Russian genealogy].* (Vol. 2). Kyiv: Tipografija tov-va G.L. Fronckevicha i K^o. [in Russian].
19. Morozova, H. (2000). Heroichni syn Chernihivs'koi zemli (Novi fakty do biohrafii heneral-leitenanta V.H. Kostenets'koho) [Heroic son of Chernihiv land (New facts to the biography of the Lieutenant General H. Kostenetsky)]. *Siverians'kyi litopys – Siverian chronicle*, 2. pp. 74–76 [in Ukrainian].
20. Putro, O.I. (2008). *Get'man Kyrylo Rozumovs'kyi ta ioho doba (z istorii ukrains'koho derzhavotvorennia XVIII st.): Monohrafiia: v 2-h chastiah.* [Hetman Kyryl Rozumovskiy and his time (history of creation of the Ukrainian state in the XVIII century): Monograph: in 2 parts]. (Vol. 1.). Kyiv: Derzhavna akademiia kerivnyh kadrov kul'tury i mystetstv. [in Ukrainian].
21. Sureva, N.V. (1999). Povitovi i huberns'ki predvodyteli dvorianstva na pivdni Ukrainy (ostannia chvert' XVIII st.) [District and provincial leaders of the nobility in the South of Ukraine (the last quarter of the XVIII century.)]. *Naukovi praci istorychnoho fakul'tetu Zaporiz'koho derzhavnoho universytetu – Scientific works of the faculty of history of Zaporizhzhya state University, issue VII*, pp. 80–87. Zaporizhzhia. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.02.2020 р.
Рекомендована до друку 10.03.2020 р.

